

Agrárpolitika/Közös Agrárpolitika

A május 30-31-i **Európai Tanács** ülése a szankciók mellett az ukrajnai válság hatásaival foglalkozott. Az ülés keretében az uniós állam- és kormányfők a KAP stratégiai terveinek gyors elfogadását sürgették. Kiemelték a mezőgazdasági politika fontosságát az élelmezésbiztonsághoz való hozzájárulásban. A [következtetésekben](#) határozottan elítélték, hogy az oroszok megsemmisítik, illetve elkobozzák az ukrán mezőgazdasági termelést és terményeit. Megjegyezték, hogy az Ukrajna elleni orosz agresszió közvetlen hatással van a globális élelmezésbiztonságra és a megfizethető élelmiszerekre. Megfogalmazták annak igényét, hogy az ukrajnai fekete-tengeri kikötők blokádját mihamarabb feloldják, ezáltal lehetővé téve az élelmiszerexportot, különösen Odesszából. Hatékony nemzetközi koordinációra szólítottak fel az átfogó globális élelmezésbiztonsági válaszlépések biztosítása érdekében. Üdvözölték az Élelmezési és Mezőgazdasági Rugalmassági Missziót (Food and Agriculture Resilience Mission - FARM), amelynek célja az árszintekre, a termelésre, a gabonához való hozzáférésre és a gabonakínálatra gyakorolt következmények enyhítése. Támogatták a G7 és a Világbank Csoport által közösen összehívott, a G7-ek fejlesztési miniszteri találkozásánál Berlinben (május 19-én) elindított Élelmezésbiztonsági Globális Szövetséget (The Global Alliance for Food Security - GAFS). Az állam- és kormányfők arra is kérték az EU végrehajtóját, hogy vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy az Európai Fejlesztési Alap tartalékai mozgósíthatók legyenek a leginkább érintett partnerországok támogatására. A világpiacon tapasztalható hiány miatt különösen összehangolt erőfeszítéseket sürgették a nemzetközi partnerekkel való együttműködésre a műtrágyák és alternatívák hatékonyabb felhasználásának előmozdítása érdekében. Az energiával kapcsolatban az Európai Tanács sürgeti az energiaügyi minisztereket, hogy mihamarabb vizsgálják meg a megújuló energiaforrások használatának ösztönzésére irányuló REPowerEU javaslatokat, és hangsúlyozták, hogy az energiaforrások diverzifikálására van szükség az Oroszországtól való függőségtől való eltávolodás érdekében.

2022. június 1-jei Mezőgazdasági Különbizottság (SCA) ülésén a **mezőgazdasági input és output statisztikáról szóló rendelet** szerepelt a napirenden. Az ülésen – Németország, Lengyelország és Dánia ellenzése mellett - az SCA mandátumot adott az Elnökségnek a június 2-i harmadik trilógusra. Az Elnökség a vita alapján több ponton is módosítani javasolta a tanácsi mandátumban foglaltakat, többek közt korlátozná a Bizottság mozgásterét, ha a jövőben delegált jogi aktust fogad el. A [következő SCA ülés június 7-én](#) lesz, amelynek napirendjén a mezőgazdasági input és output statisztikáról szóló rendelet kapcsán a trilógusról történő beszámoló szerepel majd.

Az EP Mezőgazdasági Bizottsága (COMAGRI) május 30-i ülésén Tassos Haniotis, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság (DG AGRI) stratégiai és politikai elemzési igazgatója ismertette a KAP biológiai sokféleségre, talajra és vízre (természeti erőforrásokra) gyakorolt hatásáról szóló, 2021. december 17-én közzétett 121 oldalas [értékelő jelentés](#) megállapításait. A vizsgálat célja annak értékelése volt, hogy milyen mértékben segítették az eszközök és intézkedések a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás politikai célkitűzésének elérését. A Bizottság is beismerte, hogy az értékelés túl későn készült el ahhoz, hogy a KAP reformjavaslatot megalapozza, de ennek ellenére úgy vélte, hogy annak megállapításai hasznos információkkal szolgálnak a tagállamok, valamint a Bizottság és az európai parlamenti képviselők számára a KAP stratégiai tervek értékeléséhez. Az EP képviselők azonban más állásponton helyezkedtek el. Az értékelő jelentés szerintük beismerése annak, hogy a jelenlegi KAP nem járul hozzá a fenntartható gazdálkodási gyakorlat ösztönzéséhez, és a helyzet az idén jelentősen romlott, mivel a háború miatt további nyomás nehezedik a zöld célok megőrzésére a gazdasági érdekekkel szemben. Az értékelés megállapította, hogy a tagállamok nem fordítottak elegendő forrást a célzott intézkedésekre, nevezetesen a mezőgazdasági, agrár-környezetvédelmi, Natura 2000 intézkedésekre és az ökogazdálkodásra való áttérésre. Sok esetben minimalista megközelítést alkalmaztak bizonyos általánosabb kölcsönös megfeleltetési és környezetbaráttá tételi feltételek esetében, amelyek nem a konkrét helyzetekben felmerülő pontos

kihívásokra irányultak. A képviselők nem lepődtek meg azon, hogy a KAP intézkedések veszítenek a biológiai sokféleséget támogató célokból, és kifogásolták, hogy a Bizottság értékelése túl későn érkezett ahhoz, hogy befolyásolja az új agrárpolitikai keretrendszerrel kapcsolatos döntéseket. A néppárti és zöldpárti EP-képviselők is kifogásolták, hogy a közvetlen kifizetések és a zöldítés nem járultak hozzá jelentősen a biológiai sokféleséghez, legalábbis nem olyan mértékben, mint amennyiben az indokolt volna. Úgy vélték továbbá, hogy az önkéntes intézkedéseket a jelenlegi helyzetben nem fogják adaptálni a hagyományos gazdaságokban, mivel a költségek az egekbe szöktek. Ezért csak a kötelező előírásoknak lehet érdemi eredménye a jövőben, és központi szerepet kell szánni a talajvédelemre vonatkozó szabályozásnak is. Virginijus Sinkevičius környezetvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy a Zöld Megállapodás céljainak megvalósítása fontos, még az ukrajnai válság és a világ élelmiszerellátási problémái ellenére is. Az erdőgazdálkodással kapcsolatban kifejtette, hogy a bioenergia az EU megújuló energiájának mintegy 60%-át teszi ki, és megjegyezte, hogy ha prioritásként kezelik a nem újrahasznosítható biomasszából származó hulladék, valamint a mezőgazdasági és erdei maradványok felhasználását, akkor a REPowerEU-val összhangban biztosítható a fenntartható energiatermelés. Az energiaválság okozta nehézségek megoldására ezért nem a környezetvédelmi célokat kell feláldozni, sokkal inkább a megújuló energiaforrásokra való mihamarabbi átállást kell szem előtt tartani és szorgalmazni. Kiemelte továbbá, hogy megkezdődött a munka a talajegészségügyről szóló javaslaton, amelyet jövőre nyújtanak be, és a tervet a tagállamokkal, szakértőkkel és érdekeltekkel szoros együttműködésben, alapos hatásvizsgálat alapján dolgozzák ki. Biztosította a bizottság tagjait, hogy a terv teljes mértékben tiszteletben tartja a szubszidiaritás és az arányosság elvét, és rugalmasan alkalmazza a nemzeti és regionális megoldásokat ott, ahol azok indokoltak. A témában hamarosan nyilvános konzultációt indítanak. *A klíma- és környezetvédelmi szempontok látványosan ütköznek az élelmiszerellátási célokkal. Itt jelenik meg talán legélesebben a nyugat-európai és a kelet-európai fogyasztók eltérő viszonya az élelmiszerár-növekedéshez. Míg Nyugaton az élelmiszerárnál fontosabb, hogy az élelmiszer mennyire fenntartható termelésből származott, a kelet-európai, jellemzően vidéken élő lakosság számára az ár a meghatározó. (Kis színes: az USA-ban egyes élelmiszerláncokban az ökotermékek olcsóbbak a hagyományos gazdálkodásból származó termékeknél. Mindez az egyre hatékonyabb gazdálkodás és az élelmiszerláncok eltérő kereskedelempolitikája miatt lehetséges.) Érdemes lenne egyrészt Nyugat felé a nyugati médián keresztül erről kommunikálni a kelet-európai fogyasztói preferenciákról, másrészt elgondolkozni, hogy miként lehetne hatékonyan az ökológiai, illetve fenntartható gazdálkodást megvalósítani nagygazdasági szinten. A nyugati világ és annak fogyasztói, ahova mindenki be akar jutni és akiket el szeretnének érni, és amely világnak mi elvileg a részei vagyunk, erre tart. A piac ezt várja el.*

Május 30-án adta közre az Európai Vegyianyag-ügynökség kockázatértékelési bizottsága (RAC) a glifozáttal kapcsolatos értékelő jelentését, amely megállapítja, hogy a rendelkezésre álló tudományos bizonyítékok nem indokolják a glifozát specifikus célszervi toxicitásra, illetve rákkeltő, mutagén vagy reprotoxikus anyagként való besorolását. Az új vélemény összhangban van a glifozátot értékelő tagállamok javaslatával, valamint a RAC 2017-es véleményével. Az új véleményt augusztus közepéig megküldik az Európai Bizottságnak és az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságnak (EFSA), amely elvégzi a glifozát kockázatértékelését, és amely várhatóan 2023 júliusára készül el. Az EFSA következtetéseinek és a Svédország, Franciaország, Magyarország és Hollandia által készített megújítási értékelő jelentésnek a megvizsgálása után a Bizottság egy megújítási jelentést és egy rendelettervezetet terjeszt majd a tagállamok elé arról, hogy a glifozát jóváhagyása megújítható-e a jelenlegi engedély határidejének lejáratát követően, azaz 2022. december 15. után.

A globális inputanyag- és takarmányáremelkedés következtében az USA is gazdálkodókat védő intézkedéseket vezetett be a héten. Az intézkedések közé tartozik a kettős termésbiztosításra jogosult körzetek számának növelése. A precíziós mezőgazdaságot vagy más tápanyag-gazdálkodási eszközöket alkalmazni kívánó termelőknek is több technikai segítséget nyújtanak majd, ezáltal is csökkentve az inputanyag felhasználást a hozamok megőrzése mellett. Az ellátás biztonságának megteremtése

érdekében az amerikai műtrágya előállításra szánt támogatást is megduplázták, így a kezdeti 250 millió dolláros beruházást 500 millió dollárra emelték.

Kereskedelem/Gazdaság

A Bizottság a héten **jóváhagyta Lengyelország nemzeti gazdaságélénkítési tervét**, amelynek keretében az ország mintegy 24 milliárd euró támogatásban és 12 milliárd euró rendkívül kedvezményes hitelben részesülhet a Helyreállítási Alapból (RRF). A biztosok kollégiuma személyesen vitatta meg a lépést, míg eddig az összes többi nemzeti tervet vita nélkül, írásbeli eljárás útján hagyták jóvá. Az eljárás különleges módja önmagában is jelzi, hogy a döntés egyes biztosi területeken milyen problémásnak bizonyult. Négy biztos - köztük Frans Timmermans, Věra Jourová átláthatóságért felelős alelnök és Margrethe Vestager versenyjogi biztos - kifogást emelt a terv ellen, mivel Lengyelország még mindig nem helyezte vissza az általa jogellenesen elbocsátott bírákat az Európai Unió Bíróságának ítélete ellenére. A biztosok azzal érveltek, hogy Lengyelország nem tette meg a szükséges jogi lépéseket annak érdekében, hogy teljesítse az alapvető előfeltételeket ahhoz, hogy a Bizottság jóváhagyja a tervet. A nemzetközi média szerint a jogállamisági aggályok miatt korábban a támogatásokból való kizárás is felmerült, ennek fényében pedig a gazdaságélénkítési csomag jóváhagyása különösen átütő siker Lengyelország számára, míg a jogállamiságért folytatott harc terén vesztes csata a Bizottság számára. Lengyelország más fronton erős nyomást gyakorolt a Bizottságra, mivel megvétózta a multinacionális vállalatokra vonatkozó 15 százalékos minimumadó kivetésére irányuló uniós törvénytervezetet, amelyről nemzetközi megállapodás született az OECD-ben. Ezzel kikényszerítette a gazdaságélénkítő csomag jóváhagyását. Azonban a Bizottság korántsem lehet biztos abban, hogy a vétó valóban taktikai elem volt Lengyelország részéről. *Mindenesetre a Bizottság jóváhagyását követően a Tanácsnak is el kell fogadni a lengyel programot ahhoz, hogy megnyíljon az RRF Lengyelország számára. Franciaország, mint jelenlegi és Csehország, mint soron következő elnökség rábíthatja Lengyelországot, hogy a minimumadó esetében mutasson rugalmasságot.*

Alig egy hét van hátra a **WTO miniszteri konferenciáig**, amelyet azért hívtak össze, hogy elfogadják az egészségügyről és a kereskedelemről szóló szöveg részleteit, de a nagy országok közül sokan nem értenek egyet a megfogalmazással. Az országok az élelmezésbiztonság fontosságát szeretnék megjeleníteni a megállapodásban, amely előbb a világjárvány, most pedig az ukrajnai háború miatt valószínűleg mégiscsak bekerül a szövegbe. Míg India a közraktározásra való lehetőségként szeretné szerepeltetni, addig az EU átfogóbb megoldást és szövegezést javasol: "a globális, regionális és helyi élelmiszer-értékláncok és a nemzetközi agrárkereskedelem erősítése, valamint a fenntartható, inkluzív és tápláló élelmiszerrendszerek kiépítése". A WTO vezetője három agrárcélt is nevesítene a megállapodásban: ennek egyike lenne az élelmezésbiztonsági nyilatkozat, amely választ ad a jelenlegi kihívásokra; egy miniszteri döntést, amely mentesítené az ENSZ Világélelmezési Programja által vásárolt élelmiszereket az exportkorlátozások alól; és egy olyan elérendő közös élelmezési céleredményt, amely a továbbiakban minden mezőgazdasági témában irányadó lenne a tárgyalások során, és amely mentén az intézkedéseket meghoznák. *A WTO vita jól mutatja, hogy az eltérő fejlettségű országok/piacok mennyire másként viszonyulnak az élelmiszerellátás biztonságát érintő kihíváshoz. Az EU számára az élelmiszerellátással azonos súllyal szerepel a fenntarthatóság és az élelmiszerek beltartalma és ezt mindenkivel szemben igyekszik érvényesíteni.*

Stella Kyriakides (élelmiszerbiztonság) és Janusz Wojciechowski (mezőgazdaság és vidékfejlesztés) biztosok a június 13-i luxembourgi Mezőgazdasági Tanácson tervezik bemutatni a Bizottság javaslatait az **importált mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó egészségügyi és környezetvédelmi előírások javítására és előmozdítására irányuló uniós intézkedésekről**. A tanulmány megállapítja, hogy van némi mozgástér az uniós termelési előírások, köztük az állatjóléti követelmények kiterjesztésére az importált termékek esetében, feltéve, hogy ez a vonatkozó WTO-szabályok teljes körű tiszteletben tartásával történik. A tüközzáradékokról szóló technikai elemzést, amelyet nagy várakozás előzött meg, az EP és a Tanács megbízásából a Bizottság főigazgatóságai készítették el. A május elején kiszivárgott tervezet óta a jelentés nagyrészt változatlan maradt. A

Bizottság hangsúlyozza, hogy minden olyan szabályozási javaslatot, amely a termelési szabványok importra történő alkalmazására irányul, eseti értékelésnek kell alávetni a WTO-val való összeegyeztethetőségükről. Mivel a harmadik országbeli termelési vagy feldolgozási módszereket szabályozzák, hangsúlyozzák, hogy az ellenőrzéshez és alkalmazásuk kikényszerítéséhez szükséges megfelelő eszközök megvalósíthatóságát és arányosságát a költségek és előnyök arányában kell értékelni. A tagállami delegációk várhatóan kedd (június 7.) délelőtt vitatják meg a megállapításokat a Mezőgazdasági Különbizottságban. *A jelentésről szóló információk az előzetes várakozásokat támasztják alá. A világpiachoz képest magasabb uniós standardok alkalmazását csak nagyon korlátozottan lehet a versenytársakon számon kérni. Ebből következően a piac és a fogyasztók döntenek el, hogy az uniós politika mennyiben volt helyes.*

A háború miatt kimutathatóan csökkent a **befektetési kedv** az Európai Unióba, amint azt a héten napvilágot látott EY által készített [elemzés](#) is tükrözi. Míg március 1-je előtt a megkérdezett befektetők 79 százaléka tervezte, hogy befektet vagy terjeszkedik Európában, addig március 14-e után már csak a megkérdezettek 25 százaléka gondolta így. Ugyanakkor a felmérésből az is kiderül, hogy a beruházási kedv visszaesése csak átmenetinek várható, egyértelműen a jelenlegi háborús eseményekhez és bizonytalan nyersanyagellátáshoz köthető, ugyanis a befektetők 64%-a úgy véli, hogy Európa hosszú távú vonzereje a következő három évben javulni fog. Az EY felmérése szerint Franciaország, Németország és az Egyesült Királyság a közvetlen külföldi befektetések (Foreign Direct Investment - FDI) szempontjából a legkedvezőbb célpontok Európában. A felmérés Franciaország vonzerejének nagymértékű növekedését sugallja (a befektetések tavaly 24 százalékkal ugrottak meg), amit az elemzők az országnak a pánik utáni erős fellendülésének és a Macron-reformok hatásának tulajdonítanak.

Kedvezőek ugyanakkor az **élelmiszer-árindexben tapasztalható korrigációs folyamatok**. A FAO június 3-án közzétett [élelmiszerár-indexe](#) szerint az élelmiszerek világpiaci ára májusban összességében 0,6%-kal csökkent áprilishoz képest, ami a második havi csökkenés a sorban, bár az általános árszint még mindig 22,8%-kal magasabb a 2021 májusában mértnél. A csökkenést főleg a növényi olaj és a tejtermékek árcsökkenése okozta, valamint a cukor ára is csökkent. A gabonafélék és a hús ára ugyanakkor tovább emelkedett. A növényi olajok ára 3,5%-kal csökkent, de még így is jelentősen meghaladta az egy évvel korábbi szintet. A havi csökkenés elsősorban a pálma-, napraforgó-, szója- és repceolajok alacsonyabb árait tükrözi, ugyanis a kereslet csökkenése mellett a pálmaolajra vonatkozó rövid ideig tartó indonéziai exporttilalom feloldása is további árcsökkentő hatást gyakorolt az árakra. A napraforgóolaj ára a közelmúltbeli rekordértékről csökkent, mivel Ukrajnában a logisztikai nehézségek miatt továbbra is felhalmozódnak a készletek. A FAO szerint a szója- és repceolaj ára májusban némileg csökkent, elsősorban az elmúlt hónapok megemelkedett költségei miatt visszafogott importkereslet miatt. A tejtermékek ára szintén 3,5%-kal csökkent áprilishoz képest, ami még mindig 16,9%-kal magasabb a 2021. májusi szintnél. A cukor 1,1%-kal csökkent áprilishoz képest, két hónapnyi erőteljes növekedést követően. A csökkenést a korlátozott globális importkereslet és a kedvező globális rendelkezésre állási kilátások váltották ki, amelyek főként az indiai termésből erednek. A gabonafélék ára 2,2%-kal magasabb volt, mint áprilisban, és 29,7%-kal magasabb, mint 2021 májusában. A búza ára a negyedik egymást követő hónapban emelkedett, májusban 5,6%-kal, átlagosan 56,2%-kal a tavalyi értékhez képest, és még mindig csak 11%-kal a 2008. márciusi csúcs alatt van. A búza árának meredek emelkedése válasz volt az India által bejelentett exporttilalomra, amely több vezető exportáló ország termésviszonyai miatti aggodalmakra, valamint az ukrajnai termelési kilátások háború miatti csökkenésére vezethető vissza. Az USA kissé javuló termésfeltételei, az argentin szezonális kínálat és a brazil fő kukorica betakarításának közelgő kezdete miatt a kukorica ára 3,0%-kal csökkent, de még mindig 12,9%-kal a 2021. májusi szint felett volt. A húsfélék ára 0,5%-kal emelkedett áprilishoz képest, és új rekordot ért el a baromfihúsra köszönhetően, ami olyan mértékű volt, hogy ellensúlyozta a sertés- és juhhús árának csökkenését. A baromfihús árnövekedése az ellátási lánc folyamatos ukrajnai zavarai és a madárinfluenza közelmúltbeli esetei, valamint az európai és közelkeleti kereslet növekedése miatt következett be.